

ETIČKA DILEMA 2022

Radite već osam godina kao lekar u jednom velikom regionalnom kliničkom centru, na klinici za plućne bolesti na kojoj ste prethodno stekli i specijalizaciju.

Uslovi za rad uvek su bili teški a primanja u odnosu na to neadekvatna, ali poslednjih godina – i posebno onih u kojima se razbukovala pandemija korona virusa – postali su gotovo neizdržljivi. Sve učestalija dežurstva zbog sve većeg broja pacijenata i zaraženih kolega, sve duže smene u odeljenjima hitnih prijema i sve duži i neizvesniji put u beskraj produženog stresa. Kao što su zbog uslova rada to ranije učinile kolege koje su se zaposlile u inostranstvu, značajan broj zdravstvenih radnika, što lekara, što drugog medicinskog osoblja, potražilo je zato uhljeblje u privatnim klinikama, koje su od svega toga ne samo pošteđene već i u dobitku jer im slabljenje i blokada zdravstvenog sistema dovode nove pacijente i nove stručnjake. I time se krug zatvorio, spajajući uzrok i posledicu i svaljujući sve veće opterećenje na sve manji broj ramena.

Iako o svemu ovome gotovo i da ne stižete da razmišljate, nedavno se ukazala prilika da preispitate svoje profesionalne i lične prioritete, ali i svoju kolegijalnost. Naime, ponuđeno vam je da pređete u jednu veliku stranu farmaceutske kompanije sa kojom ste već saradivali na kliničkim ispitivanjima, a poziv obećava daleko bolje plaćeno radno mesto na kom biste se bavili za vas izazovnim i zanimljivim istraživačkim zadacima. Ipak, čak i na granici „pregorevanja”, potpuno ste odani svom sadašnjem pozivu i volite mesto na kom radite jer imate neposrednu satisfakciju u svakom spasenom životu, u svakom izlečenom pacijentu, dok bi novi posao taj cilj ispunjavao samo indirektno. Pored toga, vaša specijalizacija lekara praktičara bila je skupa, ne samo materijalno, u nju je uloženo mnogo truda i vremena, da biste je sada, nakon svih godina prakse i kada daje najzrelije rezultate, stavili po strani. Niste sigurni ni u to da li vas Hipokratova zakletva koju ste kao lekar položili obavezuje da potrebe zajednice stavite ispred ličnih, dakle opšti interes ispred pojedinačnog, koji bi u ovom slučaju razrešio vaše egzistencijalne probleme.

Dakle, vaša dilema ima i etičku i profesionalnu stranu. Razmatrate svaku od njih i pokušavate da ih u svojoj odluci, ako je moguće, pomirite ili bar donekle povežete. Izložite nam sve aspekte situacije i principe kojima se rukovodite na putu donošenja te odluke, a onda je argumentujte, u nadi da zbog nje nećete zažaliti.

Filozofski okvir za razmatranje etičkih tema

Tri najuticajnije etičke teorije su:

- utilitarizam, prema kojoj je etički ispravan onaj postupak koji donosi najveću dobrobit najvećem broju ljudi;
- Kantova teorija koja kaže da treba postupiti prema dužnosti, a dužnost je prihvatiti onaj postupak za koji biste mogli želeći da postane opšti oblik ponašanja svih (bez obzira na to koja je vaša uloga i interes u konkretnom problemu odnosno rešenju)
- i etika vrline koja kaže da je ispravan postupak onaj koji je u saglasnosti sa nekom od vrline (hrabrost, pravednost, empatičnost, velikodušnost, odgovornost, žrtvovanje za druge...).